

Література

1. <http://symtowoman.ru/zdorov-ja/128-riba-korist-i-shkoda-dlja-organizmu.html>

ГРИЗУНИ ЯК ПЕРЕНОСНИКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ТА ІНВАЗІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Попельнюх В.В., Начас І.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Мишоподібні гризуни завжди були супутниками людини. Вони не тільки знищують урожай сільськогосподарських культур, але й переносять інфекційні та інвазійні захворювання. У останні десятиліття на Полтавщині (як і в цілому в Україні), в результаті зміни технологічних процесів щодо вирощування сільськогосподарських культур, намітилась тенденція до зростання чисельності шкідників аграрного сектору виробництва, особливо за рахунок збільшення чисельності популяції мишоподібних гризунів [3].

Тому, однією з проблем яка постає перед людством – співіснування в одному середовищі з мишоподібними гризунами. Адже вони населяють не лише природні угіддя, а також помешкання людей, куди вони мігрують у пошуках їжі і кращих умов існування та розмноження. Разом з цим виникає загроза інфекційних та інвазійних захворювань (чуми, туляремії, лептоспірозу, сальмонельозу, псевдотуберкульозу). Роль гризунів у поширенні хвороб людини велика: по – перше, вони найважливіші природні носії інфекцій, тобто їх збудники циркулюють, як правило, серед них, а в організм людини потрапляють випадково, викликаючи при цьому серйозні захворювання; по-друге – виступають природним хазяїном інфекцій, тобто місцем існування багатьох кровосисних членистоногих (москітів, блох, кліщів), укус яких може супроводжуватися зараженням людей зоонозами [1].

Це пояснює той факт, що, наприклад, на території України в останнє десятиліття щорічно реєструється до декількох десятків випадків захворювань людей кліщовим енцефалітом і кліщовим бореліозом. Особливо важливу роль в існуванні природних інфекцій відіграють, як правило, фонові види мишоподібних гризунів, зокрема миші – домова, лісова, польова, жовтогорла та миша-крихітка, завдяки яким можуть розвиватися епізоотії і підтримуватись вогнища зростання інфекцій. Так, за результатами дослідження із більшості синантропних гризунів у 2009-2013 роках, позитивно заражених було виявлено в середньому 13-17% щорічно, з 19 адміністративних районів, що свідчило про циркуляцію збудника туляремії на значній частині України. На території України стійко функціонують природні осередки лептоспірозу, що відрізняються за своєю структурою. Одні з них знаходяться в зоні інтенсивного зрошення, інші – приурочені до різних водойм і річкових долин. Провідну роль у підтриманні вогнищ відіграє миша хатня, основний носій лептоспору. На території ряду великих міст і селищ сформувалися і стійко функціонують вогнища лептоспірозу, де в популяціях сірих щурів також відзначена циркуляція лептоспору [2].

Аналіз багаторічної динаміки захворюваності людей лептоспірозом показав, що у 80% хворих виявлено антитіла до лептоспору тих носіїв, якими є дикі і синантропні гризуни. Серед цієї групи хворих, більше половини заражалося під час контактів зі збудником, циркулюючим виключно

серед сірих щурів як синантропів, що мешкають безпосередньо у населених пунктах, так тих, що перебували біля різних водойм [2].

Гризуни є також розповсюджувачами різних глистових захворювань людини і домашніх тварин. Збудник хвороби може проникнути в організм через ротову порожнину, рани, подряпини на шкірі. Особливу небезпеку становлять гризуни, що живуть в безпосередній близькості від людини: у житлових приміщеннях і будівлях, в зелених зонах населених пунктів, на садово-городних ділянках тощо.

Мишоподібні гризуни дуже швидко розмножуються. Збільшення їх чисельності обумовлено особливостями біології (високим потенціалом розмноження, швидкою статевою зрілістю, біологічною активністю, тривалістю життя, живучістю, стійкістю до певних видів захворювань, не вибагливістю до кормової бази, особливістю фізіологічних процесів тощо). Таким чином, протягом року самка спроможна продукувати від 3-4-х до 7-ми (в середньому 5) приплодів по 3-8 дитинчат в кожному, що за сприятливих умов її репродуктивний потенціал може становити близько 20 тис. особин [3].

Тому, боротьбу з мишоподібними гризунами необхідно проводити, як правило, не тоді, коли вже чисельність досягла критичних розмірів, а вчасно запобігти їх масово розмноження на ранніх етапах, використовуючи всі ефективні і можливі методи дератизації.

Література

1. *Алексеев А. Ф., Чирний В. И., Богатырева Л. М. и др. Особенности эпизоотий туляремии // ЖМЭИ. – 1996. – № 6. – С. 28-32.*
2. *Євстаф'єв І. Л. Хвороба Лайма – епізоотологічний аспект // Журнал «Інфекційні хвороби». – Тернопіль, 2002. – Випуск 4. – С. 73-76.*
3. *Попельнюх В.В., Кушка В. М. Гризуни як шкідники сільськогосподарських культур та методи боротьби з ними // Біорізноманіття України в світлі ноосферної концепції академіка В.І.Вернадського: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтава, 2013. – С. 72-73.*

ЕКОЛОГІЧНИЙ (ЗЕЛЕНИЙ) ТА СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ – ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ДЛЯ ВІДПОЧИНКУ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ НА ПОЛТАВЩИНІ

Попельнюх В.В.¹, Попельнюх В.В.²

*¹Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка,
Національний природний парк «Нижньосульський»*

*²Магістрант Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

З метою забезпечення життєво-необхідних потреб, переважна більшість людей повинна працювати, зазнаючи при цьому значних фізичних навантажень, що може призвести до перевтоми та різкого зниження захисних функцій організму, і, як наслідок, – погіршення стану здоров'я та працездатності. Раціональний режим роботи та відпочинку дозволяє зберегти здоров'я та високу працездатність протягом тривалого часу [3].

Важлива умова ефективного відпочинку та оздоровлення людини – регулярна зміна інтенсивності фізичного та розумового її навантаження. Пріоритетним напрямком для відновлення здоров'я та працездатності є ре-